

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 „ — „
Na štvrt roka --- 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

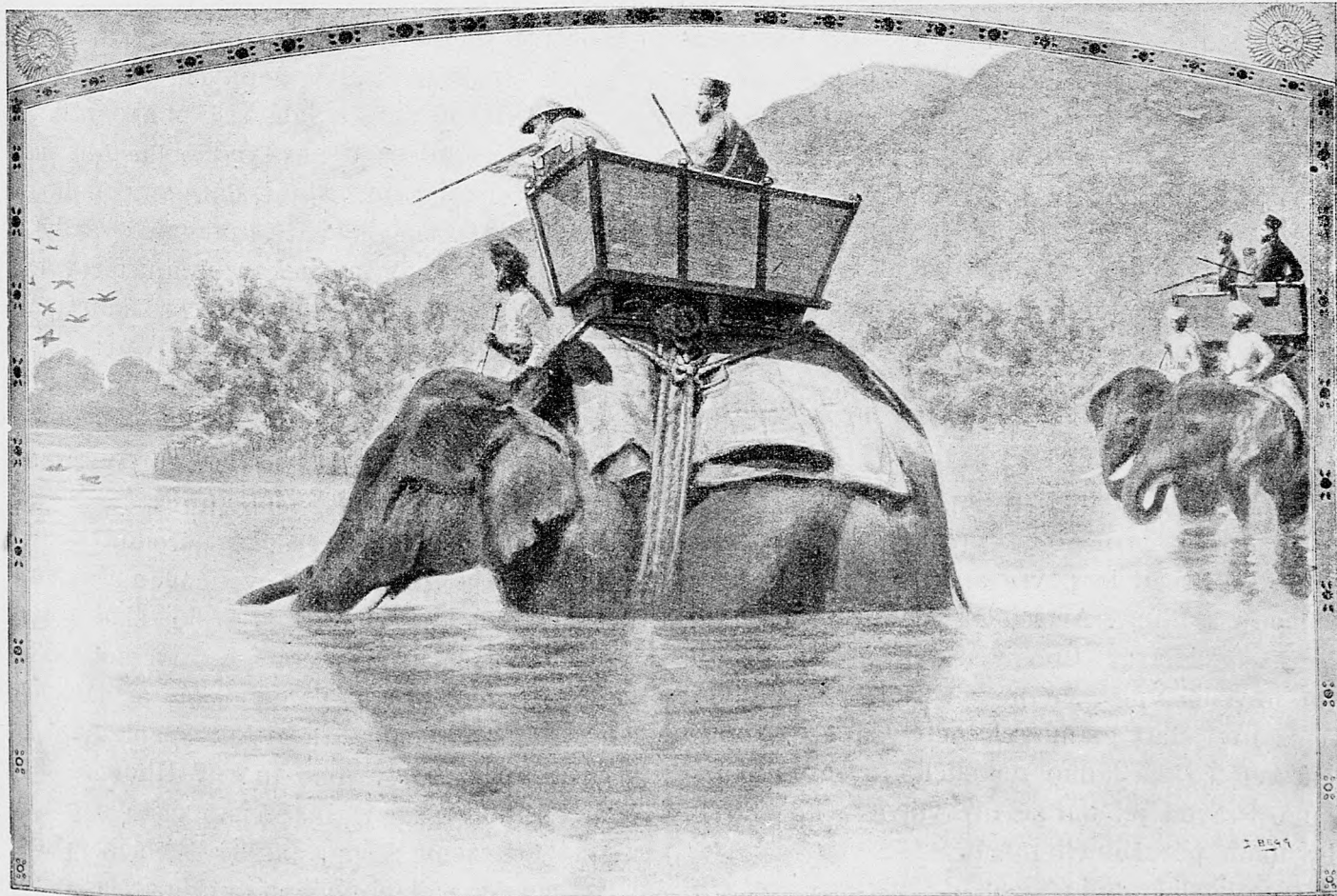
Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcového
nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Potreba vedomosti štátnej reči.

Z príležitosti zákonnej predlohy sriadenia platov učiteľstva neštátnych a štátnych škôl takmer v každom zasadnutí snemovne bola spomienka o štátnej reči. Pod štátnou rečou rozumieme úradnú reč toho štátu, v ktorom žijeme.

Medzi týmito príčinami spatrujeme, ako hlavnú vec zabezpečenie nášeho časného blahobytu. Lež či aj ku tomuto potrebná je vedomosť reči štátnej? Ba áno a to veľmi. Vedia o tom vy-

právať naši bratia, čo opúšťajú drahú vlast našu, aby si v ďalekom svete vypracovali vezdajšieho chleba. Kým sa v Amerike reč anglickú, ako reč štátnu, ako-tak lámať nenaučia, jestli tam nemajú príbuzných, ani roboty nedostanú. Alebo či bratia naši, čo žijú v ďalekom Rusku, nemusia si privlastniť reč ruskú? Iní zase čo idu do Nemecka, či sú tam nenie prinútení hovoriť po nemecky? Teda reč každého štátu po celom svete bola by potrebná, len práve nie úradná reč svojho vlastného štátu, svojej vlastnej drahej

Pořovačka na divé kačky v Egypte.

vlasti? Kto toto hovorí, kto ľud náš búri proti tejto myšlienke, ten nesmie o sebe tvrdiť, že je priateľom ľudu.

My žijeme v Uhorsku. Uhorsko pozostáva z viacej národností, spojených v jeden nerozdielny štát, ako kráľovstvo uhorské. Toto kráľovstvo založil sv. Štefan, prvý kráľ apoštolský. Úradnou rečou tohoto nerozdeliteľného štátu dľa prastarých zákonov krajinských je reč uhorská. Či ale vedomosť štátnej reči uhorskej neslúži k dobrému občanov tých, čo popri svojom materinskom jazyku myšlienky svoje aj v tejto reči vedia vyjadriť? S uhorskou rečou sa každý občan, v bárs ktorom kraji vlasti ľahko porozumie s vrchnosťami. S uhorskou rečou bárs kde ľahšie príde robotník ku práci. S uhorskou rečou otvorené sú každému mladíkovi, keď odbavil školy, je mravný a pracovitý, všetky úrady. Nikomu nenapadne pýtať sa ho, akej je národnosti, jestli má školy, vlohy, tak vtedy môže sa stať bárs akým úradníkom štátnym, stoličným, obecným a v stave kňazskom bez všetkej prekážky môže dosiahnuť i tie najvyššie stupne hodnosti. Kolko arcibiskupov, biskupov, kanonikov, veľa zaslúžených mužov duchovných, kolko vysokých úradníkov štátnych a učencov malo a má Uhorsko z rodu slovenského! A prečo to? Bo títo porozumeli potrebám svojich časov, a popri materinskej reči svojej zdokonálili sa aj v štátnej reči uhorskej.

Povie však na to dakto :načo je sedliakovi reč uhorská. Ten potrebuje chlieb, nie ale reč, z ktorej sa nenajie. Práve preto, že potrebuje chleba, potrebná mu je reč uhorská, bo si, keď je tejto reči vedomý, aj vezdajšieho chleba o mnoho ľahšie vypracuje. Len ten, čo nežičí chleba sedliakovi, popudzuje ho proti štátnej reči uhorskej.

Vedomosť štátnej reči prispieva ku vzdelanosti obyvateľstva každého plenu. Tie časy sa minuly, keď ľudia povrávali, že sedliak má byť neučený a hlúpy. Aj sedliak má právo k tomu, aby sa vzdelával. Čím viacej reči však hovorí, tým je vzdelanejší. Tu mi ale zase dakto povie: čo sa my starí máme štátnej reči, po uhorsky učiť, veď čo sa Janko nenaučil, to sa Jano nenaučí. Pravda je, len že my vravíme ku starým aby tomu porozumeli mladí.

Nepriatelia ľudu chcejú všetko prekaziť,

čo má slúžiť k hmotnému a mravnému pozdvihnutiu ľudu. Aby ľud proti štátnej reči a aj proti samému štátu pobúrili, ohlasujú v jejich novinách a vo verejných shromaždeniach tvrdia to nehanebne, že v ľudových školách utlačuje sa materinská reč, že Slovákov štát a cirkev násilu chcejú pomaďarčiť, že štátnu reč násilným spôsobom uvádzajú cirkevné vrchnosti ešte aj pri službách Božích. Toto však, ako všetko, čo v novinách národnarských, tých nepriateľov ľudu, stojí je len lož a klamstvo, vymyslené k pobúreniu ľudu.

Potrebné je tak z hmotného ohľadu, ako aj v záujme vzdelania sa ľudu, aby každý občan tejto vlasti myšlienky svoje vedel vyjadriť v reči štátnej. Preto už aj VII. zákonný článok z roku 1792. nakladá, aby štátny jazyk bol riadnym predmetom v každej škole. Roku 1806. dvorná kancelária vydala zas nariadenie, v ktorom to stojí, že nikto nemôže tajiť, že vedomosť štátnej reči nevyhnutne potrebná je každému občanovi vlasti.

Tejto mienky boli priatelia ľudu dávnej minulosti. Ako zmýšľajú oproti tomu terajší národnári a čo píšu v jejich novinách? Každý človek je pred nimi šovinista a čvach, čo sa opovažuje štátnu reč uhorskú v potyku so školami čo len spomínať. V nenávisti svojej oproti štátnej reči tak ďaleko idu, že to ako tríznenie predstavujú, keď sa dietky vedľa vlastnej materinskej reči aj inému, buď štátnemu alebo cudziemu jazyku majú učiť. Že nemajú pravdy ani v tomto ohľade, to im dokázal minister výučby gróf *Albert Apponyi* nasledujúcimi príkladmi práve zo vzdelanej západnej Európy vzatými:

«Vo Švajciarsku, na ktoré sa národnostní vyslanci tak radi odvolávajú, tri reči sú uznané za úradné a tieto tri reči sa vyučujú v školách. V Švédsku žijú okrem Švédov aj Finčania, ktorí vzdor tomu, že majú vysokú národnú kultúru, predsa musia sa podrobiť vyučovaniu úradnej švédskej reči. V Belgicku je 3895 škôl s francúzskou vyučovacou rečou a z týchto v 2306 školách vyučuje sa aj flamandská reč, ačkoľvek nenie štátnou rečou v Belgicku. Prejdúc na pomery uhorské, čo vidíme tu? V Uhorsku zpo-medzi 14.000 škôl je iba 7285 čisto s maďarskou vyučovacou rečou, v 3234 školách vyučuje sa výlučne v niektorej materinskej reči, okrem

toho v 3542 školách vyučuje sa bez štátneho nátlaku vo viac rečiach.

Gróf Albert Apponyi za potrebné drží vyučovanie štátneho jazyka v ľudových školách po prvé preto, bo nemožno dovoliť, aby sa v krajine tvorily rodové vrstvy, ktorým by úplne nemožné bolo osvojenie si štátnej reči a ktoré by následkom toho nemaly možnosti do potyku prísť s druhými občanmi vlasti, za druhé ale preto, bo sme povinní každému občanovi zabezpečiť budúcnosť a dať mu takú vzdelanosť, na základe ktorej by sa mohol každý syn tejto vlasti, bez rozdielu národnosti vyzdvihnúť aj na tie najvyššie hodnosti krajiny».

Kto proti tomuto bojuje, komu na tom záleží, aby tá národnosť, ku ktorej patrí, bola osamelá, ten nenie priateľom ani svojej národnosti, ani svojho ľudu.

Dobré spisy.

Zivot Ježiša Krista, Božského Spasiteľa nášeho. Spísal Bernard Schmidt, dekan v Glandorfe. Preložil Ján Krssák, archidiakon a farár v Lutile. Spovolením cirkevnej vrchnosti vydal «Spolok sv. Adalberta» (Vojtecha) v Trnave. Číslo podielových kníh 88. Cena výtisku kartonovaného 4 koruny. Cena výtisku v plátne viazaného 5 korún. — Táto kniha nemala by chybeť v žiadnom katolíckom dome.

Posol Božského Srdca Ježišovho časopis, obrazmi okrášlený k rozmnoženiu úcty božského Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave (prešporská stolica) mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 koruna 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov

Porozumejme sa!

V poslednom mojom článku — myslím — dostatočne som dokázal, že pre terajšie politické pomery trpí (prítomne ešte) jedine len cirkev katolícka. Lebo ľudia iných vierovyznaní sú nie takí hlúpi, žeby pre politiku obchádzali kostol, pohrdali sviatosťami, napádali a bez miery brízgali svojmu kňazstvu. Toto činia výlučne len katolíci. Takýmto činom zapríčinená duševná škoda je nesmierne veľká! Toto počínajú už nahliadať i vážnejšie zmýšľajúci prívrženci protivnej stránky. Ale veď človek kresťanského ducha ani nemôže ľahostajne hľadať na to, že ľud katolícky pre politiku trpí škodu na viere.

A kto že by chcel tajiť, že i medzi prívržencami národnárskej strany sú vážni, za vieru a cirkev horiaci mužovia, ktorých tiež citlivo musí boľeť, že nábožný ľud slovenský dopúšťa sa neslýchaných bezbožností — jedine pre politiku — a ktorí nahliadnuť musia, že to takto nemôže už ďalej byť, že tu už raz treba niečo robiť.

Dôkazom tohoto sú 3 články: «Hasif», už dávnejšie uverejnené v «Ľudových Novinách», od «staršieho kňaza Slováka» pod menom «Veritas», pozdejšie zase «Úprimné slovo» vel. p. Osvalda a najdôraznejším dôkazom toho je vzdanie sa mandátu vel. pána dr. Jehličku a odôvodnenie jeho.

Ovšem, treba už dačo robiť, aby tieto nadmieru smutné pomery mali už raz koniec. Musíme sa už raz my katolíci porozumeť — už s kým sa to dá — najmä my kňazi. Pravdu má vel. pán Osvald, že zvláštny, predtým neslýchaný zjav je to, že katolícki slovenskí kňazi v novinách tak ostro bojujú jeden proti druhemu! Lež odkiaľ že je tento neslýchaný zjav? Veď boli kňazi aj predtým na protivných politických stranách, boli ľudoví a boli veru i liberáli a predsa sa nenapádali vzájomne tolko a s takou animositou. **Práve to je smutné, že tento krutý boj medzi katolikami, najmä kňazmi, povstal len od toho času, čo nastala stránka takrečená národnostná.** A prečo že povstal ten neslýchaný spor len od toho času? Tomu, kto noviny číta netreba to vysvetlovať. **Veď to každý vidí, že príčinou toho sú noviny slovenskej národnostnej strany.** Všetci vieme, že žiadne, ani židovské, ani slobodno-murárske časopisy nenapádajú tolko katolícke kňazstvo, jako «Slovenský Týždenník» a «Ľudové Noviny». Sotva že sa najde číslo, žeby v ňom jeden alebo druhý katolícky kňaz nebol napádaný. Nie **zásady**, nie **veci** sú napádané, lež **osoby**. Nieto tých špatných mien na svete, ktorých by sa už niekomu z nás nebolo dostalo. Nieto asnaď už toho špatného spôsobu, ktorým by sa už neboly pokúsily ničť auktoritu niektorého z nás. Jedneho očerňujú pred veriacimi, druhého denuncirujú u ináč tiež nenávideného biskupa, tretieho diskreditujú pred politickými stránkami atď. A ozve-li sa kto proti tomu, bárs aj len objektívne, hneď ňa upodozrievajú, že to činiš pre svoj zisk, že sa škrabkáš; hneď dostaneš hrbu bezmenných listov, na-

plnených najšpatnejšími urážkami, (Nenie to krásny spôsob bojovania?); už máš hneď meno «najgurážnejšieho dopisovateľa», jako sa sám «Veritas» vyslovuje. (Veď je síce nič zato, lebo i Oszekanez Maciáš už dávno povedal, že žiadna vec sa nemôže každému páčiť; že to bolo vždy tak na svete: čo je jednému do plaču, to je druhému do éljenu.) Jeden ti nabrízga preto, že si pod článok napíšeš celé meno a stav (Ráth v «Orave»), druhý zase preto, že si nepodpíšeš svoje meno (Hlinka v «Ludových Novinách»). Či tak, či inak urobiš, zle je, už máš toho dost po čepci. Prichodí nám už tak povedať, jako onému vandrovnému za kuruckých vojen: ani sa ma nepýtajte, len bite! Katolícke kňazstvo (to ľudové) národnarským novinám je ozaj tou mršinou, ktorú môže každý šlahaf, komu sa len zachce.

Pravda, že sa na toto hneď odpovie. Že ale «Kreštan» to isté činí na vzájom, to už nie je pravda! Lebo bárs «Kreštan» teraz už tiež ostro píše, činí to len preto, lebo bol ustavične provokovaným, teraz len počína vracaf tie grobianstva, ktorých sa mu už za hodnú opálku dostalo. Každý, kto noviny číta, vie, že «Kreštan» z prvu za dlhý čas nereagoval na nápady národnostných novín. Zo skúsenosti viem a môžem dokázať čierno na bielom, že «Kreštan» z počiatku nechcel uverejniť ostrejšie dopisy, ba ani odpovede na nápady protivnej stránky, odôvodňujúc to tým, že nechce oheň rozniecovať a že šetriť chce osoby. Toto jednanie «Kreštana» sa v tábore našom aj všeobecne zazlievalo. Až po čase, keď už toho až nazbyt bolo, počal ostrejšie písať a zaslané dopisy uverejňovať. My konečne nemohli sme už ďalej mlčať, proti pomlúvaniu a osočovaniu verejnému museli sme sa brániť, museli sme aj my poukázať na to, že v protivnej stránke je nie všetko zlato, čo sa bliští! Odtiaľto pochádza ten «neslýchaný spor» medzi kňazmi protivných politických stránok. My, kňazi ľudoví, musíme sa **sami** brániť, lebo iný nemá nás kto. Lebo je to docela nie pravda, čo nám protivníci vytýkajú, že totižto my sme sa stali priateľmi židov a starých liberálov: aby nás teda tí bránili. Tí starí nepriatelia naši, bárs teraz pre mimoriadne politické pomery aj s nami blasovali, sú nám ani teraz nie priateľmi; a keď sa my teraz sami boríme medzi sebou, tí sa tomu

len smejú, mysliac si: len sa dobre klpčíte, nemusíme sa my s vami, keď to i sami tak dobre prevediete. Pravda, že je to «zjav neslýchaný» a nad mieru škodlivý; lež my sme prinútení k tomu; *prestaňte vy, prestaneme i my!*

«Veritas» píše, že vraj môže nás brániť Krajinský «Pázmány» Spolok, založený zrovna cieľom bránenia kňazstva katolíckeho proti nápadom tlačovým a uštipačne sa pýta, že či snád Spolok tento sveril úlohu tú farárovi pucovskému? Nuž ani mne ju nesveril, ani sám ten Spolok to činiť nemôže, a síce pre tú jednoduchú príčinu, **lebo časopisy národnostné v tomto ohľade chovajú sa o mnoho nečestnejšie, než bezbožné «Népszava», alebo «Magyar Szó»,** lebo tieto opravu jim zaslanú obyčajne doslovne uverejnia, kdežto my kňazi ľudoví zo skúsenosti vieme, že časopisy národnostné to neučinia, alebo uverejnia opravu tak zkráteno, že dopis docela inak znie, než pôvodný. V takýchto okolnostiach teda «Pázmány» Spolok úlohu svoju plniť nemôže. Že ale časopisy národnostné takýmto opravám miesta popriať nechcú, tomu sa tiež nieto čo diviť. Ponevác totižto tie časopisy niekdy skoro nič iného neobsahujú, lež len napádanie kňazov a iných ľudákov, keď by to potom všetko opravil chcely, tak by tie opravy zaujaly celý plátok a pre nové brízganiny nebolo by miesta. A ponevác tieto pravdepodobne vystať nemôžu, radšej vynechajú opravy, lebo zase objem časopisu zdvojnásobniť tiež nemožno — za 4 koruny — to sa musí uznať.

Vel. pán Osvald píše, že za nepravdivé dopisy nemožno zatracovať len redaktora! Nuž a koho že? Dopisovateľov? A kto že sú to tí dopisovatelia? Zaisťe privrženci národnostnej strany? Je-li ale tak, kto že ich učí vedome a úmyselne nepravdu písať a na cti utíhať kňazstvu? Asnáď «magyarská» ľudová strana? Však troška prištekliová otázka! Ono vari ako keď by to haňba bola vyznať, že privrženci tej «spravodlivej» strany vedome posielajú nepravé dopisy? Nuž veru ono je to tak! Uznám síce, že v každej politickej stránke sa môžu najst ľudia nesvedomití, nečestní, ale práve tým väčšia je zodpovednosť redaktora, keď od takýchto uverejňuje dopisy. Lebo keby on neuverejňoval chocajaké táraniny, tak by mu také potom ani nedopisovali. Lež čo zkusujeme? To, že redaktori ná-

rodniarskych časopisov mnoho ráz uverejňujú také rohaté hlúposti, že i sami poznamenávajú, že je to nie k uvereniu — a predsa to uverejnia. Ozaj, toľko kadejakých bagatelov a nezmyselností sa možno v oných časopisoch dočítať, že človekovi napadnúť musí, či si to ozaj niekto len žart nerobí s tými novinami — a redaktor pekne-rúče uverejní čo najvážnejšie veci.

No, ale bude už dosť. Veď som veru skoro zabudnul, že zato píšem, aby sme sa porozumeli! Veď sa už aj «Ludové Noviny» napravujú! Meno «Ludové Noviny» je už hrubými literami vytlačené a «Pokračovanie...» malými a v odkazoch sa vyslovujú (číslo 12.), že od teraz uverejnia dopisy len od známych osobností. Pravda je síce, že to činia tiež len preto, lebo že vraj pre dopisy od neznámych dopisovateľov uverejnené povstaly tri pravoty (a teraz pravdepodobne nemá kto chrbát držať?), nuž ale aj to je už krok k polepšeniu sa a príspevok k umožneniu vzájomného porozumenia.

Veď ale či to bude dakedy možné? Ja myslím, že áno (no už s kým možné bude!), veď ľuďom dobrej vôle možné je všetko. No tá dobrá vôľa z našej stránky od prvu nechýba a aj na protivnej stránke počína sa ona už zjavovať, jako som to spomenul. *Ale aj musíme sa porozumeť, bdíme-li o dušu a vieru nám svereného ľudu!*

Jozef Tomkulják, farár pucovský.

Čo je socialdemokracia?

(Pokračovanie.)

Čo chcú socialdemokrati?

Udávajú to oni sami takto:

«Chceme obrátiť všetky osobné majetky, menovite grunty, zeme, bane, výrobky, surové látky, stroje, náradie, železnice a iné riady premávky na spoločné». (To jest, aby nikto nemal nič, len všetko štát socialistický.)

«Chceme prácu a všetky výrobky štátne pre dobrobyt celej spoločnosti zceniť». (Teda robotník nebude pre seba robiť, lež pre štát, zárobok nebude jeho, lež štátu.)

«Chceme zotrieť všetky včulajšie triedy spoločenské a prednosti, ktoré oni požívajú a ľudí bez ohľadu na vieru, na národnosť a na kmeny jednakými učiniť, či na práva, či na povinnosti. Chceme zmeniť všetky dosavadne zákony, obyčaje a mravy a tak dať nový obsah človečenstvu. Ponevác ale spoločenské triedy veľmi sú spo-

kojně s riadením včulajších štátov, preto broja oproti socialdemokratom, ktorí tieto štáty zničif chcejú. Preto musia zlomiť robotníci včulajšiu spoločnosť, lebo len tak prídu ku cieľu».

S akými prostriedkami dosiahnu socialdemokrati svoj cieľ?

Na to zase nasledovne hovoria:

«K tomu len dva prostriedky máme, menovite, s násilím privlastniť si zákonodarstvo (snem) a osobné majetky». (Kto teda nebude dobrovoľne socialdemokratom a kto neoddá bande tejto všetko čo má, toho zamárnia. Pýtam sa: po tomto ktorý statočný kresťan chce byť socialdemokratom? To je len pre neznabohov.)

«Na to nech nikto nemyslí, že k cieľu nášmu pokojnou, zákonnou cestou dôjdeme. Kto teda tak mieni, že aj s terajším parlamentárnym spôsobom možno zariadiť štát socialistický, ten lebo nezná náš cieľ alebo je lhár. Len s násilienstvom rozprášime našich utlačiteľov a len s násilím sa vypomstíme na nich, pre jejích hriechy. Revolúcia, len táto roztrhá okovy poddanstva». (Teda vraždif budú státisíce nevinných, nech tečie potokom jejích krv, len nech sa dostane ku vláde dakoľko bruchopasníkov židovských. Nuž ale my, ktorí nepatríme k bande červených socialistov, nebudeme nemé telce, nebudeme hľadať so založenými rukami na vražedníctvo, lež brániť sa budeme, a to je isté, že premôžeme pluky socialdemokratov, práve tak, ako najnovšie v Rusku urobili, lebo to nikdy nebolo, ani nebude, aby krdle lúpežníkov prevládaly milliony obrancov práva ľudského, slobody a spravodlnosti. Zatiaľ na to rad príde, robotníci sa prebudia a strasú zo seba tyranov, ktorí ich klamú a zdieľajú a v otroctve držia.)

Socialdemokrati a viera.

Socialdemokrati — ako vieme — žiadnu vieru nenasledujú, ponevác náboženstvo je u nich, ako to hovoria k zaslepeniu nezkúsených, osobná vec, čo toľko znamená, že im je jedno, či veriš volačo, či nie.

«Socialdemokracia — tak hovoria — je hospodársky pohyb, ktorý nič nemá do viery. Nám je všetko jedno, či je viera, či nie, či ju nasledujú elvtársi, či nie, hlavná vec je náš program».

«Pre ľud novou vierou je socialdemokracia. Čo sa viery týče, socialdemokracia na to sa usiluje, aby rozšírila neznabožstvo. Človečenstvo je nie iné ako sám Boh. My všetci sme synovia Boha. Vykupiteľom nového sveta je práca. Presvedčený socialdemokrat nemôže veriť v Bohu.

Takýto nemôže byť údom žiadnej kresťanskej cirkve, tak veľký je rozdiel medzi učením cirkve a medzi základom socialdemokracie. Kresťanstvo a socializmus je oheň a voda, lebo kresťanstvo nenie iné, ako hlúpe vymysleniny, je ono nepriateľom slobody a osvety».

Socialdemokrati v každej reči a v každom písme napádajú a vysmieľajú kresťanstvo a Boha a to vždy s najbezbožnejšími slovami, už aj pre toto nesmie byť statočný kresťan socialdemokratom. Len je viac Boh všemohúci, ako kopa nesvedomitých židov bez náboženstva. Socialdemokracia odopiera od viery a od cirkve všetky hmotné prostriedky, s ktorými udržať možno cirkev a jej ústrojnosť. Preto hovorí: «žiadon verejný majetok, žiadne obecné peniaze neslobodno obrátiť na cirkevné ciele». A tak v socialistickom štáte nikto nesmie byť kresťanom. Nebude v ňom ani kostola, ani fary, ani kňaza. Ľudia práve takí budú ako hovadá. Budú žiť bez krstu, bez modlitby, bez kázne, bez spovede, tak ako ošípané alebo psíci. Že aký to bude potom život medzi takými divochmi, hrúza na to i len pomysleť, lebo keď viera prestane, keď Boha nebude, brieč bude zúriť v celej jeho divokosti. Nebojíte sa tejto strašnej budúcnosti vy úbohí robotníci? Čo potešiteľného čaká na vás v socialistickom štáte? Prosím vás, zachráňte seba, zachráňte rodinu vašu, odvráťte sa od tých, ktorí vás vyzliekajú z ľudskej kože a ozbrojujú oproti Bohu. Sami sa nalakáte toho, práve ako aj ja sa trasiem od strachu, keď si pomyslím, aký život by ste mali bez Boha, bez viery, v otroctve násilných buričov.

(Pokračovanie nasleduje.)

Kresťania kupujte len u kresťanov!

POLITICKÉ CHÝRY.

Nový manifest Skyčáka.

Molnár stojí oproti svojej strane. — Rím mne dal za pravdu. Napísal Ferko Skyčák. Keby sa aj nebol podpísal, boli by sme vedeli, že všetky tie hlúposti čo v tom manifeste stoja, len Ferko Skyčák napísať mohol. Hlúposť a bezočivé cigáňstvo je totiž, že návrh na sriadenie platov učiteľstva **vyučovanie našej materinskej reči zamedzuje**. Hlúposť a nešeredné cigáňstvo je: **že naši biskupi boli tí, ktorí na vynaučovanie materinského jazyka nedbali**. Kolosálna hlúposť a

cigáňstvo najohavnejšieho druhu je: **že naši biskupi dôchodky svoje na parádne záprahy, na husárov a na všeliaké čačky a hračky utratili a o školy sa ani neobzreli**. Proti biskupskému sboru takto bezočive a nehanebne písať môže sa opovážiť len politický gaukler.

Národnári v klepci.

Nikto nemôže zapierať, že krajinský snem spravodlivo jednal, keď v denniku *pokarhanie* vyslovil národníarskemu vyslancovi Vajdovi za ten politický prečin, akého sa proti snemu a celému Uhorsku dopustil. Všetci krajinskí vyslancovia hlasovali za toto pokarhanie. Len traja boli proti tomu a medzi týmito bol aj chýrny Skyčák.

Ako ho ale pritiskali po zasadnutí k múru, vtedy hovoril, že aj on je dobrý vlastenec, bo veď on deti svoje dá učiť po maďarsky. Skyčák za Vajdu! Aké vrece, taký flak.

Národnárske múdrosti.

«Dôverné slovo k Bratom v Kristu a národe!» To je ovšem pekne. Lenže to slovo nenie dôverné a nenie to ani pravda, «že judájske, závistlivé oko «Kresťana» vymysleniny roztrubuje». «*Socialdemokrati a my* (národnári) *sme jedno a to isté*». Teda keď ste jedno a to isté, ako to vo vašom «Týždenníku» stálo, ste tiež socialdemokrati s celým jejich inventárom. «Kresťan» teda neroztrubuje vymysleniny a vaše slovo nenie dôverné. «*Nenie národa v krajine, ktorý by bol pre maďarskú ľudovú stranu tolko trpel a tolko podstúpil, ako Slováci!* Hej, či je to šumne povedané! Lenže je to zase samé cigáňstvo. Cigáňstvo je za prvé, že kdesik jestvuje maďarská ľudová strana. Za druhé je cigáňstvo, že slovenský ľud pre túto stranu mnoho trpel. Pravda je, že ľud slovenský mnoho trpel pri voľbách v Stupave, na Čaci atď. Lež aj to je pravda, že vtedy národnári zavše s liberálmi hlasovali, ako je aj to pravda, že Slovákov ešte nikto tak nezneuctil, nepotupil a na posmech neuviedol, ako práve *národnári* vyslanci na krajinskom sneme uhorskom.

Porada kresťanskej ľudovej strany.

Kresťanská ľudová strana snemová držala poradu vo vlastnom kruhu dňa 15. apríla. Porade predsedal gróf Ferdinand Zichy. Prítomní boli: dr. Ján Csernoch, Alexander Simonyi-Semadam, gróf Ladislav Hunyady, gróf Gejza Majláth, Karol Vildfeuer, Štefan Tálos, Béla Rakovszky, Georg Szmrecsányi, dr. Alexander Ernst, Jozef Farkas, Franc Csizmazia, Franc Buzáth, Dezider Horváth-Ajtics, Pavel Kovács, Béla Csitáry. Pojednávala sa zákonná predloha sriadenia platov neštátnych učiteľov. Dr. Ján Csernoch navrhol zmeny jednotlivých bodov predlohy, čo porada prijala.

Za vonkajších členov kresťanskej ľudovej strany prijatí boli: Béla Hegedüs, lekárnik; Arpád Nitsch, zápisník sv. stolice; Julius Csizmadia, kaplán; Mikuláš Krieger, professor hlavného gymnázia; dr. Julius Ko-

váes, triedny radca. Po odbavení inšich vnútorných záležitostí zakončila sa dnešná porada kresťanskej ľudovej strany.

Z CUDZOZEMSKA.

Taliansko.

Svätý otec držal tieto dni konzistorium a vymenovaní sú za kardinálov: Cavallari, patriarcha z Benátok; arcibiskupi: Lorenzelli z Lucca, Maffi z Piza, Lualdi z Palermo, Mercier z Mechelnu, Aquirey Garcia z Burgos a pžpežský nuncijs Rinaldini z Madridu. Prečítal potom sv. otec menoslov novovymenovaných biskupov, medzi tymito predhádza i vesprímsky kanonik Koloman Kranic, ktorý je vymenovaný za pomocného biskupa do Vesprímu. V konzistoriálnej reči vyslovil sa sv. otec aj o katolíkom nepriateľských pohyboch vo Francúzsku a posúdil s dôrazom nešlachetné pokračovanie vlády francúzskej.

Rumunsko.

Pri sedliackych vzburách v Rumunsku dľa úradných zpráv, v rozličných bojoch padlo 3280 ľudí, ranených je 6000, uväznených 9687. Pokoj nastáva teraz v celom Rumunsku.

KRAJINSKÝ SNEM.

8. apríla.

Julius Justh zahájil zasadnutie, na čo po predložení predsedníckych zpráv ohlásil sa proti zákonnej predlohe sriadenia platov neštátnych učiteľov rumunský vyslanec

Alexander Vajda. Nenie za predlohu, bo ju drží za prenáhlenú. V dlhšej reči vysvetloval jednotlivé odseky predlohy dľa svojho zdania. Rečnil na toľko po tichu, že ho predseda, stenografi, ba ani vyslanci blízko neho sa nachodiaci slyšať nemohli. Predseda ho preto jednostajne napomínal. Medzi rečou začal čítať z kníh pomaly, ako by šlabikoval a po tichu všeličo, čo nepatrilo k predmetu, medzi iným aj básne čítal. Predseda konečne prisne napomenul rečníka, aby prestal s čítaním takých vecí, čo sa na predmet pojednávania nevzťahujú. Rečník na to zakončil reč a predstrel rezolučný návrh, v ktorom žiada, aby predloha znatá bola zo stola snemovne.

Predseda predložil zprávu o urazení imunitného práva krajinských vyslancov Georga Nagya a Jozefa Madarásza ml. Na návrh predsedu uzavrel snem záležitosť túto odovzdať imunitnému výboru.

Nasledujúci rečník bol:

Franc Skyčák. Reč svoju začal s tým, že Apponyi postavil položku, (Smiech) povedzme, že nepostavil po-

ložku (Smiech), že kto je pánom v tejto krajine. Dľa tejto položky Talian je pánom, (Veľký smiech), bo má vo Fiume neporušené autonómne práva. Rozkladal vlastnosti slovenského ľudu a povedal: *chudáci Slováci nežiadajú ničoho, sú neskrovní...* (Všeobecný smiech.)

Výkriky: O sebe vyprávajte!

Franc Skyčák rozložil na to tú smutnú históriu, ako ho v Levoči zo škôl vyhodili. Konečne, keď v dlhej reči ako holomek zabával snemovňu, vyslovil sa, že predlohu neprijíma a žiadal, aby táto znatá bola zo stola snemovne a miesto toho aby vláda predostrela predlohu na založenie nutnej krajinskej assekurárne, pri čom by náboženski učitelia ako agenti assekurácie pobočnými dôchodkami popravil mohli svoje platy.

Otto Förster: Aj proti hlúpostí treba založiť assekuráciu.

Zasadnutie zakončilo sa o poltretej.

9. apríla.

Pokryté napadnutie Uhorska. *Alexander Vajda*, národnarsky vyslanec rumunský, ku koncu reči svojej v snemovom zasadnutí dňa 8. apríla povedanej prečítal hlasom zcela nesrozumiteľným niekoľko veršov básne, krajinu uhorskú v štáto-právnych základinách jej napádajúcej. Vzdor tomu, že v sneme nikto nerozumel, čo vyslanec tento čítal, vzdor tomu, že báseň táto považovať sa musí ako hrozný attentát proti Uhorsku spáchaný, krajinský vyslanec Alexander Vajda opovážil sa s jeho rečou i túto báseň odovzdať stenografom snemovým, aby uverejnená bola v denníku snemovne. Opo-važlivý zločin tento znepokojoval ho pozdejšie a robil kroky v tlačiarňi, kde sa denníky snemovne tlačia, aby báseň jeho vytlačená nebola. To sa mu však zcela nepodarilo, i preto keď dňa 9. apríla krajinskí vyslancovia ku jejich prekvapeniu a ešte väčšiemu pohoršeniu v denníku báseň vytlačenú videli, vo všetkých stránkach politických povstal hrozný ruch nad týmto zločinom.

Julius Justh, predseda snemovne, následkom toho, ponevác sa to trpeť nesmie, aby dakto historickú minulosť Uhorska na najvyšš urážajúce veci v snemovni mluvil, alebo čítal a nad to ešte do denníka snemovne vošvindloval, predložil snemu otázku, či vyslancovi Alexandrovi Vajdovi za jeho prečin dľa 221. §-u pravidiel Domu vyslovené má byť pokarhanie a či otázocná báseň vytrená má byť z denníka. Ponevác dľa týchže pravidiel Domu, prečinu vinný ospravedlniť sa musí pred snemom, vyzval Alexandra Vajda, aby o 10. hodine nasledujúceho zasadnutia ospravedlnil sa pred snemom. Snem prijal oba návrhy predsedu.

Pri pojednávani zákonnej predlohy o sriadení platov neštátnych učiteľov rečnil proti predlohe rumunský vyslanec *Štefan Pop-Csicsó*, počom zakončené bolo zasadnutie.

10. apríla.

Na dennom poriadku bolo ospravedlnenie rumunského vyslanca Alexandra Vajdu pre jeho hrozné urazenie tak zákonodarstvu, ako aj celému Uhorsku zapríčinené.

Alexander Vajda prosil snem o odpustenie, jestli sa proti nemu prehrešil a vyslovil sa, že sa podrobuje výroku zákonodarstva.

Predseda sdělil na to výrok snemovne, dľa ktorého v zápisnici snemovne vyslovuje sa pokarhanie vyslancovi Alexandrovi Vajdovi a vytrenie otázočnej básne z dennika.

V nasledujúcom tajnom zasadnutí vyslovil sa gróf *Albert Apponyi*, že by *Aldxander Vajda* nahliadnuť mal svoje nečestné a nehodné jednanie a prestať členom byť zákonodarného sboru, ktorý tak ohavným spôsobom obrazil.

Pri pojednávaní zákonnej predlohy o sriadení platov neštátnych učiteľov rečnil prvý

Andor Szontágh. Zaoberal sa s rečou *Skyčáka*, v ktorej tento predstavenstvo evanjelickej cirkve obviňoval, že nemá kresťanského ducha. Neslušno je, povedal rečník, napádať takých, čo sú nenie prítomní, tým menej, že tieto nápady sú bez všetkého základu.

Alexander Simonyi-Semadam rečnil ku predlohe a prijal ju v mene kresťanskej ľudovej strany.

Martin Kollár žaloval sa, že na horných stranách nevyučuje sa v stredných školách v reči slovenskej, vzdor tomu, že táto reč je tak bohatá, vzdelaná a pekná, že ako istý básnik hovorí, keď anjeli v nebi zvlášte sa chcejú zavďačiť Pánu Bohu, mlúvia k nemu v tejto reči. (Zvučný smiech.)

Po zakončení pojednávania interpelloval ministerpredsedu gróf *Štefan Bethlen* v záležitosti rumunských agitácií, načo zakončené bolo zasadnutie.

12. apríla.

Po opravení dennika v záležitosti vyslanca *Alexandra Vajdu* rozložil v dlhej reči zákonnú predlohu o sriadení platov neštátnych učiteľov minister výučby gróf *Albert Apponyi*. Po ministrovej reči, ktorá prijatá bola so všeobecnou pochvalou, zakončilo sa zasadnutie.

13. apríla.

Po zahájení zasadnutia podal zprávu *Aladár Somogyi*, ako referent výboru, denník posudzujúceho, v záležitosti vyslanca *Vajdu* a prosil snemovňu o prijatie návrhu tohoto výboru.

Proti tomuto vyslovili sa vyslancovia národnostnej strany, snemovňa však prijala návrh denník posudzujúceho výboru a z citátov *Vajdu* uzavrela vyřref dvadsať veršov z dennika.

Ku predlohe sriadenia platov neštátnych učiteľov rečnil *Arpád Szentiványi* a *Ernest Baloghy*, po čom predseda zakľučil debatu všeobecného pojednávania zákonnej predlohy.

Po interpelláciach zakončilo sa zasadnutie.

Skandále sociademokratov pri pohrabe.

Zomrel minulé dni v Budapešti mäsiarsky tovaryš menom *Kührer*. Jeho manželka obstarala mu pohrab v katolickej fare. Ako sa to dozvedeli sociademokrati, prišli ku vdove a násilne ju namlúvali, aby muža ývojho

nedala pochovať křoz katolickeho kňaza. Vdova odpravila bezočivých socialdemokratov a pohrab ako sa sluší pre muža, obstarala. V určitú hodinu prišiel kaplán *Jozef Metzger* ku bytu zomrelého, aby mrtvolu posvätil. Vo dvore bytu a pred domom stály húfy socialdemokratov s červenou zástavou. Ako spatřili kňaza, dali sa vykrikovať: *dolu s kňazmi, dolu s čuhášmi!*

Pán kaplán sa nezľaknul, protestoval proti tomuto výstupu, mrtvolu ale posvätil. Ako však začal sa nad mrtvolou modliť predpísanú modlitbu, socialistický vodca *Haas*, bezmála žid, začal držať reč, v ktorej sa vyslovil: že sociademokrati neveria v Boha a vo večnosť a preto nepotrebujú kňaza pri pohrabe.

Po tejto bohaprázdnnej reči vzali sociademokrati mrtvolu a vyniesli ju, pravda bez kňaza pod červenou zástavou k *Úlöl-ulici*, kde sa rozlúčili s ňou pri odspievaní piesne socialdemokratickej. — Toto sa smelo udat v hlavnom meste pred očima policajtov.

B E S E D N I C A .

Pražský židáček.

Preložil: Dr. J. Janda, dekan a farár.

Malý Abeles chce sa stať kresťanom.

(Pokračovanie.)

Rožtocký pán farár ma veľmi priateľsky privítal. Pohostil ma dobrými jedlami a výborným vínom. Potom som sa chytil do práce. Dosť som mal roboty: dospeľých som spovedal, deťom som nauku držal. S Božou pomocou som všetko vykonal. V tej veľkej zamestnanosti som skoro celkom zabudol na malého Abela. Keď ale v Kvetnú nedeľu sa spievalo v kostole: «Hossana Synu Dávidovmu», hneď som mal pred sebou malého Abelesa. Keď som ustatý domov šiel, dohonil ma ten pokřtený mladý sprievodec, rieknuce:

— Pochválen buď Ježiš Kristus! Doniesol som vašej dôstojnosti list od Abela.

Ja som sa tomu natoľko potešil, že som aj raňajky podelil s ním, čo sa gazdinej celkom nepáčilo.

Pod istým som myslel, že ten list od Abela pochádza. Poďnes neviem, kto ho mohol písať. Znel ten list takto:

«Dôstojný: Milý Otče! Už som tu v ústave viac týždňov, katechismus už dobre viem; zkúška mi dobre vypadla pred pánom farárom. Pán správca je veľmi spokojný. V sobotu pred Veľkou Nocou prijmem krst svätý. Je-li možno, prídte k tej slávnosti, aby moja radosť ešte väčšia bola. — V minulý týždeň som bol veľmi zarmútený, lebo — jako i Vy dobre viete —

môj otec všemožne ma chce odhovoríť od môjho úmyslu. Ba už aj predstavenému ústavu a jeho manželke sľúbil 2000 korún, jestli ma vydajú z ústavu. Títo ale neprivolili. Naraz mi odkázal, že na mame sa vypomstí. Ja som veľmi začal plakať. Veľmi ma teší nový kresťan Františ Ruža, ktorý vám tento list doručí. Skoro každý deň ma navštívi a v predsavzati posilňuje, tak že ho po vás za môjho najlepšieho priateľa pokladám. Skrze neho mi ráčte list poslať; prídte ku krstu, aby moja radosť bola úplná.

V Prahe, v sobotu pred Kvetnou Nedelou r. 1701.

Váš malý *Abel*, syn Bohorodičky».

List sa mi veľmi páčil. Hlavu som si lámal nad tým, jako by mohol byť prítomný pri krste. Písal som kvardianovi, aby mi doprial tej radosi, aby mi poslal sem na ten čas zástupcu. Františovi som dal ten list, pohár dobrého vína a dakoľko agnuštekov; malému Abelovi som ale poslal obraz Marie s podpisom: «Maria je moja matka».

Neskôr som zvedel, aký dobrý kvietok bol tento pokrstený žid. Už za mladý bol kujonom. Z Viedne ho pre krádež vyhnali. Po dlhom blúdení prišiel do Prahy chorý a vyhladnutý. Tu počul o tom ústave, do ktorého aj jeho prijali. Tak sa pretvaroval, že ho všetci za svätého považovali. Nechal sa pokrstiť, domnievajúc sa, že aj to bude žriedlom peňazí pre neho. Ale sa sklamal, pretože ho len za učňa dali do jedného sklepu. Zamienil si, že ukradne peniaze, s ktorými šťastie bude zkusovať u kresťanov i u židov. Také city panovaly v srdci tohoto Abrahama. Keď videl, že som doniesol do toho ústavu malého Abela zaumienil si sťa Judáš zraďiť toho chlapca. Bydlil on pravo ústavu. Keď ma uzrel vyníť z ústavu, hneď myslel, že pekelnodiabolským spôsobom mňa použije, aby od starého Abelesa peniaze dostal. Aby ma previedol, hneď sa ku mne pripojil. Že sa mu to podarilo, to už čítal ctený čitateľ. Odpusť Bohu zlosť, mne ale ľahkomyselnosť.

Keď odišiel odo mňa rovno šiel k starému Abelesovi, ktorému sľúbil, že musí syna dostať nazpät či listou, alebo násilím, to je všetko jedno. Abeles mu prisľúbil, že mu dá 12 tisíc korún, jestli mu navráti syna ešte nepokrsteného. Keď by bol ale pokrstený, tak že nedostane nič. Medzi tým prišiel ku mne Ruža, ja som poslal list kvardianovi, ten obraz Marie ale malému Abelovi. Čakal som odpoveď od kvardiana. Na Veľký Piatok mi odovzdal jeden chlapec list, ktorý znel nasledovne:

«Milý, Velebný Otče! Už pri tvojom odchádzaní mi veľmi napadlo, z tvojho listu ale som sa dozvedel, jak veľmi sa zaujímaš za toho židáčka, ale tvoja horlivosť nenie múdrou. Láskevemu Bohu sa ľúbilo belmo ztrhnúť z tvojich očí, aby si vytriezvel z trpkého sklamaní. Ten židáček dnes potajomne uskočil, navrátil sa do kruhu tej krásnej rodiny, čo už toľkí židia vykonali. Nechcem skúmať, či už jeho prvá pobožnosť bola pretvarovaním, alebo či sa neskôr odhodlal ku tomu kroku. A tak tvoja žiadosť, aby si sem prišiel, je už zbytočnou. A preto, zakiaľ ti neodkážem zostať na terajšom mieste.

V Prahe, na Veľký Piatok.

Kvardian».

Sťa hrom účinkoval tento list na mňa. Viackrát som ho prečítal, aby som úplne porozumel obsah jeho. Nemohol som pochopiť, ako mohol malý Abel práve pred krstom uskočiť. Nuž ale bolo to napísané. Či naozaj odpadol od viery? Či sa bál, že keď sa pokrstí, matka to životom zaplatí? Alebo zrada ho navrátila do rúk otca? Nemal som pokoja. V celom tom zmätku a neistote mal som jednu myšlienku, že je chlapec nevinný a že sa tam divné veci musely prihodíť. Ustatý som bol, predsa som ale sadol k stolu a písal som listy: predstavenému ústavu, správcevi jezuitovi, kvardianovi, Františovi Ruža, aby zkúmali, či sa nedostal chlapec do rúk otca proti svojej vôli, pomocou zrady a klamstva, či ho nedržia doma násilne?

Ach, keby len osožný bol môj list! Ale veru ho len odložili dobrí ľudia. Kvardian mi neodpovedal; neodpovedal mi ani Ruža. Predstavený ústavu mi vlúdny list písal, že Abel cez oblok uskočil aj s druhým chlapcom, ktorý naňho pod oblokom čakal. Myslel som, že je Abel obetou pokušenia. Odporúčal som chlapca do milosrdenstva Božieho.

Ruža, tento falošný Judáš, odovzdal chlapca dravým vlkom; agnuštek a obraz Marie odo mňa obsiahnutý mu boli na pomoci v tejto veci. Zradca poznal slúžku ústavu, aká je sprostá. Striehol tedy, keď opustí predstavený i s manželkou ústav; so sluhom si ľahko dá rady.

Keď Ruža videl, že predstavený odchádza i s manželkou, za päťami im šiel; keď videl, že vošli do vzdialeného kostola, hneď sa vrátil do židovského mesta, kde sa trocha shováral s jednou žobráčkou, potom ale šiel k ústavu, kde veľmi silne trepal na bránu. Slúžka otvorila malé okienko a pozrela von.

— Ach, dobré dievča, — hovoril Františ Ruža — dobre, že si tu. Tu máš agnuštek od otca Sebalda poslaný.

— Ach, od otca Sebalda, — riekla s podivením a hneď bozkala ten agnuštek.

— Hej, od Sebalda, dal ťa pekne pozdravovať; teraz ale otvor chytro dvere, však vidíš, jako mi je teplo, vietor ale je chladný, ľahko mohol som sa prechladnúť.

— Ja by som síce nescela vráta otvoríť, teba ale pustím, pretože ťa otec Sebald poslal, aby si neprechladol. No len hybaj chytro dnuhá, zohrej sa v kuchyni.

Sprostá slúžka ho tedy v skutku pustila dnuhá a pýtala sa:

— Jako že sa má otec Sebald? Či prdte do Prahy, alebo len v Zalowe bude sedieť?

— V tejto chvíli je v Prahe — ľahal kujon — ale len na jednu hodinu. Ja bych teda rád mluvil hneď s malým Abelom. A pretože páter Sebald nemôže opustiť kláštor, prosil ma, abych ja ta dovedol malého Abela... Ale ach, však mi je len teplo, tak tuho som utekal.

— Tedy otec Sebald ziada, aby chlapec ku nemu

šiel, — hovorila slúžka — to je vec nemožná. Zakiaľ neprídu domov páni, nikto nesmie prekročiť prah brány. Čakaj, zakľal páni prídu domov.

— Ó, dobrá duša, páni sú teraz pod istým v kostole, pred desiatou hodinou nevyndu ztadiaľ, Sebald ale čo chvíľa musí odcestovať. Čo by mi povedal Sebald, kebych sa bez chlapca navrátil k nemu.

— Je pravda, čo si bude myslieť? Ó, dobrý otče, čo si budeš myslieť? Ach, že ešte i taká vec sa mi musí prihodiť. Nuž, darmo je, ja to na žiaden pád nesmiem učiť...

— On bude myslieť, že si neverila lebo jemu alebo mne, jeho poslancovi. Maj tedy rozum, však chlapec bude v dobrých a spoľahlivých rukách, však sa mi dobre poznáme.

— Pravda, že sa poznáme — hovorila slúžka ďalej — a chlapec by bol v dobrých a spoľahlivých rukách, keď ale nemožnú vec žiadaš. Panstvo by ma potom von dvermi vyhodilo.

— Ešte zas čo? Však páni nebudú o tom vedieť. Teraz je pol deviatej; pred poljedenástou neprídu domov, po deviatej ale už tu bude chlapec. Tedy chytro, devo, dones sem chlapca, sprav otcovi Sebaldovi tú radosť, aby aspoň za chvíľu videl chlapca, lebo zajtra nemôže byť prítomný pri krste.

— Hej, kebych iste vedela, že prv prídete nazpät, nežli páni.

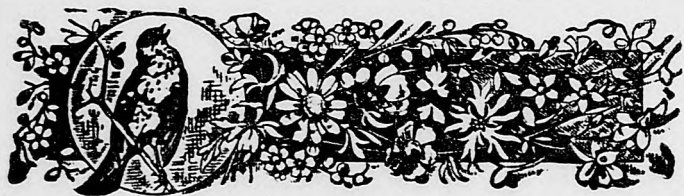
— Neuvidz ma nikdy, kebych sa aj len o jednu minútu oneskoril a potom aj chlapec bude o tom mlčať, tu je ruka na to.

— No, v mene Božom, na tvoju zodpovednosť.

Prostá deva vyvolala Abela, rieknuť, aby bežal do kláštora kapucínov, kde otec Sebald čaká naňho, aby sa ale ponáhlal nazpät.

Nevinnému chlapcovi odovzdal teraz ten obraz Marie, ktorému sa on veľmi tešil; hneď si obliekol vlnený kepeň, v sprievode Judáša opustil ústav istého útočiska.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ v pondelok o 8. hod. 48. min. ráno s veľkým sprievodom odcestoval do Prahy. Na železničnej stanici už dávno pred príchodom kráľovského vlaku vzdor daždivému počasiu shromaždilo sa obecnstva z mesta a okolia na tisíce. Pri dojazde kráľovského vlaku na stanicu zahučaly kanóny z Hradšína, kráľ ľahkým krokom zostúpil z vozňa, na čo hlavný mešťanosta dr. Gross privítal jeho veličenstvo v nemeckej a českej reči. Jeho veličenstvo odpovedal na privítanie

po česky a po predstavení hodnostárov pri hluku všetkých zvonov zlatej Prahy a ováciach celého obyvateľstva vtiahol do Hradšína.

Vyznačený kanonik. Z Baňskej Bystrice sdeľujú, že pápež Pius X. baňsko-bystrického prépošta-kanonika Jozefa Gürtlera vymenoval za pápežského präláta.

Baňsko-bystrický biskup u pápeža. Ako z Rímu oznamujú, pápež Pius X. baňsko-bystrického biskupa Farkaša Radnaiho prijal minulý týždeň na výsluchu.

Sňah v apríli. V Temeš Kubíne dňa 10. apríla ráno bola silná sňahová fujavica. Sňahu napadlo na osem centimetrov.

Chýry zo Spiša. V Hunsdorfe má majiteľ popradskej fabriky tiež papierovú fabriku stavať. — V Starej Vsi dňa 5. apríla chytili kežmarského listonoša Martina Hitza, ktorý 1000-korunový peňažný list ukradnul a do Ameriky chcel utiecť. Ešte všetky peniaze mal pri sebe. — V Podhradí sa z 53 vojopovinných ustanovilo na assentírku 38, z tých odobrali 15. — V Levoči sa zo 109 vojopovinných ustanovilo na assentírku 44, odobrali 7. — V levočskom okrese sa z 317 vojopovinných ustanovilo na assentírku 112, odobrali 38. — V Novej Vsi sa zo 165 vojopovinných ustanovilo na assentírku 61, odobrali 19. — Ešte toho roku budú už aj v Mníšku v Poprade a pod nedeckým zámkom takí policajti, ktorí budú dávať pozor na vyvandrojúcich a dovandrojúcich.

Chýry zo Sariša. *Prešov.* Matej Uhlárik vymenovaný je jeho veličenstvom, najjasnejším kráľom za predsedu prešovského súdu kráľovského. Tento chýr veľkú radosť spôsobil tak v meste ako aj v celom okolí, lebo pán Matej Uhlárik známy je všeobecne ako horlivý katolík, ktorý už aj doposiaľ pochvalne účasť bral na všetkých katolíckych pohyboch. Živ ho P. Boh cez mnohé blahé letá. Adalbert Holenia, tunajší sklepar, prinútený bol zatvoriť svoj obchod. — *Keczer-Peklani.* Veleb. pán Štefan Grofesik, miestny farár, založil vo svojej obci «Katolícku Jednotu», ku ktorej priblížilo sa 88 členov. Nech to slúži k povzbudeniu druhým. — *Široká.* Dňa 1. apríla usnula sladko v Pánu Anna Dobranszky, rodená Szabó, manželka starého Ďuru Dobranského, ktorého nábožný národ slovenský po celej šarišskej stolici pozná. Pohrab odbavoval sa dňa 3. apríla pri prítomnosti celej rodiny z troch pokolení pozostávajúcej, celého okolia a všetkých okresných kňazov. Velebný pán Ján Dobransky, miestny farár, v zosnulej oplakáva svoju dobrú a drahú matku. — *Nagy-Vitéz.* Minulý týždeň vypukol tu oheň a zpusťošil dve chyže. Pre tiché počasie nemohol sa požiar ďalej rozšíriť a bol v krátkom čase udusený. — *Naršany.* Pán okresný komissár cirkevný založil tu dňa 25. marca «Katolícku Jednotu», do ktorej vstúpilo posiaľ 27 členov. v zápisoch sa ďalej pokračuje.

Odsúdený vystahovalecký agent. Z Prešova oznamujú, že bardijovský hlavný slúžny odsúdil obchodníka Edvarda Pekorika pre zakázané sprostredkovanie vystahovania na 25 dní do väzenia a na 50 korún peňažnej pokuty.

Povodne. Následkom viac dní trvajúcich pršok a topenia sa sňahu na mnohých stranách krajiny rieky sa rozvodnily. Z mnohých miest krajiny dochádzajú zprávy o povodňach, ktoré hrozia nebezpečím celým vidiekom, ba na mnohých miestach voda zaliala viac obcí a ľud prestrašený uteká pred vodou. — Tak oznamujú z *Košíc*, že v stolici Abauj-Torna rieka Hernád sa veľmi rozvodnila, následkom čoho zapríčinila veľkú škodu. Pri Tarci a Hidasnémeti rieka vyliala sa a na veľkom priestore zaplavila polia. Chotáre obcí Alsó- a Felsőmére stoja pod vodou. Aj chotáru *Košíc* hrozí povodeň. Len namáhaníu hasičov a početného obecnstva je čo ďakovať, že povodeň posavád nenarobila škody. Potok Csermely, ktorý tečie pri polepšujúcom ústave, tiež vylial a v poliach narobil veľa škody. — Z *Vrútok* oznamujú, že sa Turiec natoľko rozvodnil, že jednu čiastku Dolných Vrútok zaplavil. Aj Váh je silne rozvodnený. — Z *Baňskej Bystrice* oznamujú, že Pohroniu tiež hrozí povodeň. Niže Baňskej Bystrice rieka Hron vyliala. Povodeň hrozí obciam: Illyéfalva, Farkasfalva a Halászi. Dve kompánie vojska vyslali na ochranu obcí: Hermánd, Olmányfalva, Jakabfalva a Élesd. Jestli pršky neprestanú, všetky mosty rozbúra voda. — Z *Hrádku* (lipt. stolica) oznamujú: Následkom nastúpivšieho ľavného počasia sa sňah rýchle začal topiť a ponevác zavítaly aj pršky, vody v potokoch a riekach silne pribýva, tak že sa miestami aj vylieva. Obec Važec pýtala telegrafične pomoc, lebo je celá pod vodou. Aj obyvateľstvu v Hybiach hrozí nebezpečenstvo povodne. — Zo *Žiliny* oznamujú, že rieky Váh, Kysuca a Rajčanka následkom topenia sa sňahu a ustavičných pršok veľmi sa rozvodnily a viaceré obce zalialy. Medzi Žilinou a Rajcom železničná premávka bola zastavená. V Stražove v parnej pile následkom veľkej vody prestali pracovať. — Z *Trenčína* oznamujú, že od veľkých pršok Váh je veľmi rozvodnený, tak že polia sú zaliate vodou a poľné práce sú zastavené. Gazdovia sa veľmi strachujú, lebo pre dlhotrvajúcu zimu nemohli si role porovať a posiať a teraz pre povodeň zas nemôžu pracovať. Niže obce Kšinna (Kesznyő) tečie jedon malý potok, ktorý sa následkom ustavičných pršíek natoľko rozvodnil, že prúd vody gazdu Guričana Gajdoša, ktorý chcel prejsť cez potok s vozom a s koňmi strhol. Ľudia, ktorí mu bežali na pomoc, vytiahly z vody už len mrtvolu. — Zo *Sátoraljaujhelyu* oznamujú, že rieky Latorca a Bodrog sú ešte vždy rozvodnené, ale voda už upáda. Tieto dve rieky zalialy posavád nasledovné obce: Boly, Zétény,

Rad, Szinyér, Szentmária a Szölöske. Na mnohých miestach polia ešte vždy stoja pod vodou.

Druhá lekárň v Žiline. Diplomovaný lekárnik Gejza Baumgartner, syn tibora Baumgartnera, hlavného slúžneho na odpočinku a kúpeľného kommissára Trenčianskych Teplíc, obdržal druhú lekárň v Žiline. Lekárň dľa chýru bude otvorená už počiatkom budúceho mesiaca.

Po voľbe pezinskej. Z Modry píšu, že dňa 9-ho apríla mestský hájnik chytil jedného človeka, ktorý pánu Laudovi vytínal vinohrad len zato, že pán Lauda hlasoval na kandidáta kresfanskej ľudovej strany Dömötöra. Pomstivého človeka odvedli žandári. — Jedon volič rodák z Píl. ktorý bol na Ivánku hlasoval, od voľby nerobil nič iné, len pil a vždy bol spitý. Keď minulé dni šiel z Modry domov, spadnul do jedného jarku plného vody a sa utopil.

Otrávené pivo. Dľa viedeňských časopisov murár Franc Triksam a jeho svokra minulé dni večer pili pivo a ostali hneď zle; mužský o niekoľko minút i zomrel. Pokým prišli lekári, len ženskú našli živú, ale aj tá bola bez seba od hroznej boľasti. V tom dome, kde býval Triksam, býval aj pivovarský robotník Ferdinand Kafka. Murár ho často prosil aby mu doniesol z pivováru nejakú tekutinu, ktorú možno upotrebiť ku desinfikovaniu. Kafka mu aj doniesol jednu fľašku tekutiny a keď ju odovzdal Triksamovi, upozornil ho, že ju len na očistenie možno upotrebiť, na iný cieľ nie. Murár prevzal sklenicu a položil ju v kuchyni. Pred večerou ju doniesol a položil na stôl. Sklenica bola tmavej barvy a v nej sa nachodiaca tekutina bola veľmi podozrivá. Murár si nalial aj svojej svokruši a ačkoľvek takutina nezдалa sa a bolo badať, že nemôže byť dobrá, jedno po druhom si upil z nej, jeho svokruša ale len ochutnala tekutinu. Neuplynulo ani desiat minút a obidvaja ostali zle. Slúžka bežala pre lekára, ale medzi tým Triksam zomrel. Privolaný lekár dal užiť ženskej proti-otravu, od čoho asi za hodinu ostala lepšie. Triksama ešte v ten deň večer zaviezli do pitvaciehu ústavu; policia sklenicu zapečatila a odniesla. Že je v nej zkažené pivo, to hneď na prvý pohľad videli, ale že prečo bolo v ňom toľko otravy, to dokáže len chemické vyšetrovanie.

Jaký život, taká smrť. Na pustatine Sós pri obci Tótvázsony spáchal samovraždu starý zbojník, jednúc najzlopestnejší bakoňský befár Jozef Savanyu. Starý zbojník lanského roku vyslobodil sa z vacovského vä-

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelezete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požíčiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, merníckymi a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požíčku do dvoch tretín ceny pri výhodných podmienkach, o čom vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V., Géza-u. 2.) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavatelia pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadné. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 korún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie potrebná, potrebuje sa len lacné uhodnovenie notárske. Ústav požíčku vypovedať nemôže.

zenia, kam ho priviedli z ilavskej trestnice. Vacovský biskup gróf Karol Csáky pýtal pre Jozefa Savanyu milosť od kráľa, ale sloboda nepriniesla veľa radosť zbojníkovi. Trápila ho lámká a za celý rok chorľavel. Zpočiatku živoril v hlavnom meste, odkiaľ potom prestahoval sa ku svojmu mladšiemu bratovi do vesprímskej stolice na pustatinu Sós. Tu jeho mladší brat bol panským juhásom a on pastierom. V marci 70-ročný stavec veľmi prechladol a ostal taký chorý, že ho museli zaviesť do vesprímskej nemocnice. Odtiaľto Jozefa Savanyu pred dvoma týždňami jako vyliečeného prepustili, lenže Savanyu neostal viac zdravý človek. Dvadsaťdvaročné väzenie ho veľmi zmorilo a jeho lámkové boľasti boli neznesiteľné. Ani nevedel zniesť život. V pondelok dňa 8. apríla napísal list budapeštianskemu kaviarnikovi Desiderovi Koiserovi, v ktorého miestnosťach sa po svojom vyslobodení ukazoval a oznámil mu, že si vezme život. Dňa 9. apríla obliekol sa do sviatočných šiat a sa zastrelil. Na stole nechal cedulu, na ktorej bolo napísané: «Nemôžem zniesť viac boľasti». Jaký život, taká smrť.

Utopil sa pltník. Minulé dni v chotáre Staškova (stolica trenčianska) v rieke Kysuca dvaja pltníci opravovali jednu plf. Jeden z nich, Pavel Kublizna, obyvateľ z obce Olešnej, otec 6 maloletých detí, zpadol z plte do vody a sa utopil.

Veľké železničné nešťastie. Dľa zprávy uhorských štátnych železníc rýchlik číslo 703. idúci dňa 12. apríla z Oršovy do Budapešti na stanici Kis-Kun-Dorozsma sa vyšinul z kolajnic. Štyri vozne sa úplne dodrúzgaly a dráha sa silne porúchala. Dvaja cestovatelia naskutku zomreli, traja boli nebezpečne a desiatí ľahšie ranení. Zavedené je vyšetrovanie.

Úžasný pokus samovraždy. Dňa 10. apríla ráno vo Viedni udal sa pokus samovraždy, ktorý v celom meste vzbudil veľký ruch. Privátna úradníčka ida F., ktorá býva v Schützengasse pod č. 9., asi o deviatej hodine skočila z okna svojho bytu na druhom poschodí, ale sa na telegrafických drótoch zachytila a asi polhodiny tam visela. Prišli hasičia, ktorí devu z jej hrozného polohy vyslobodili. Nešťastníci otriasli sa následkom padnutia na dróty modzgy, tak že ju dobrovoľní ochrancí museli vziať do opatery. Deva si pre rodinný nesvár chcela vziať život.

Púť do Svätého Kríža. Pochválen Pán Ježiš Kristus! Uvádzam v známosť všetkým milým bratom našim a sestrám slovenským na Anjelovompoli, v Pešti a v Novej Pešti bydlíacim, že tohoto roku dňa 4. mája usporiadame púť do Svätého Kríža s nasledujúcim poriadkom: Dňa 4-ho mája ráno o 5. hodide budeme mať svätú omšu v karmelitskom chráme u pátrov Karmelitov, po ktorej pôjde sa na západné nádražie. O pol 7-mej pohneme sa vlakom (železnicou) a povezieme sa do Dorogu. Ztadiaľto pôjdeme pešo na Tokod a po malej tu prestávke ďalej do Sv. Kríža, kde o pol 5-tej popoludni dorazíme. Do večera tohoto dňa trvá spoveď, večer ale vybavíme si pobožnosť na Kalvárii. Dňa 5-ho mája ráno bude na milostnom mieste sv. spoveď, svätá

omša a kázeň. O pol 9-tej hodine pôjdeme nazad do Dorogu, ztadiaľto ale vlakom do Pešte, kde o 5-tej hodine popoludni sa navrátíme. Cena železničnej karty za osobu ta i nazad je 2 koruny 80 halierov. Príhlasy ku tomuto pútu prijímajú sa do 3. mája. Hlásif sa možno u spevára Jozefa Peés v sakristii u pátrov Karmelitov na Anjelovompoli. *Jozef Peés, spevár.*

HOSPODÁRSTVO.

Dobré rady.

(Dokonč.)

V našom «Krešťane» preto sa zaoberáme s hospodárskymi otázkami, aby sme poučili našich čitateľov. Každý najde v ňom dobrú radu, len ju treba nasledovať. Vedie nás v tom láska a tá skúsenosť, že hospodári naši majú veľkú potrebu na tieto rady. Zaostali sú v každom ohľade. Ako nevedia úspešne hospodáriť na poli, tak tiež nevedia zachodiť s lichvou, kdežto toto donáša najväčší osoh. Nehovorim, že malý hospodár nevie ošipánú vykrmiť — hoc to u nás neide tak, ako na Dolnej zemi, kde sa tomu ozaj rozumejú — lenže nevie, ba ani nenie zvedavý na to, čo ho koštuje kilo bravčoviny, lebo veď len to je osoh, čo je na zvyš jeho výdavku. Musí teda vedieť opatrovať dobytok a tiež znaf spôsoby, ako by ho to čím menej koštovalo. Jedným slovom, aj malý hospodár práve tak musí si vedieť vyrátať, ako to vie učený kasnár alebo išpán, že s akou krmou udrží lichvu svoju čím lacnejšie pri sile, pri mäsa a pri masti. Mäso má teraz veľkú cenu a čo by ho koľko bolo, minie sa. Táto okolnosť mala k tomu «Stredište kresťanských Spolkov», aby držalo na sklade krmu «Derby» menovanú a aby ju každý konzum aj po drobnom predával. S týmto spôsob dáme hospodárovi, aby svoju lichvu k najlepšiemu osohu krmili. Dokázané je, že krmu treba miešať a dávať ju v rozličných porciach každému jednému hovädu, dľa vlastných a obzvláštnych cieľov. Múdry gazda teda krmí dojnú kravu s Derby, aby pozdvihol mieru a dobrotu mlieka. Pri mladej liehve ale snaží sa o to, aby ona kostnatá bola; u zriehäťa množí mäso a s tým silu. A práve preto odporúčam malým hospodárom «Derby», akožto výbornú krmu, lebo možno s ňou slúžiť rozličným hospodárskym cieľom, rozumie sa v inej a v inej porcii a v inom miešaní. «Derby» síce nenie iné, ako výpalky cukrovej burgyne, čo s otrubami, so sušenými burgyňovými okrajkami, so sladom a s podobným zázivným obrokom pomiešajú a v podobe senovej sečky donesú do obehu.

Každý vie, že z dosavádných krm (obrokov) ovos a kukurica najmä preto slúžia k dobrému liehve, lebo obsahujú v sebe škrob, čo zázivný krm. «Derby» prevyšuje ich s tým, lebo z polovice z čistého cukru zostáva, ktorý za krátky čas prejde do krve hoväda a

upotrebí sa k vyvinutiu jeho tela, kdežto všeobecné a škrob v sebe obsahujúce pokrmy musí hovädo s pomocou sliny v cukor obrátiť a len tak sa ony obrátia v čiastky tela. Ale najväčší osov «Derby» v tom pozostáva, že s jej pomocou všetky podlejšie krmy: slamu, plevy, ba aj chybné seno možno výborne upotrebiť, keď ich s «Derby» posypeme. Aby si každý hospodár mohol zaopatriť «Derby», postaralo sa «Stredisko kresťanských Spolkov», aby bola k dostaniu v každom konzume aj na kilá. Vo väčšom kvantume — či na vrecia, či na vagony — sama «Správa Strediska» (Budapest, IX., Bakács-tér 1. sz.) púšťa «Derby» za najľavnejšiu cenu do obehu.

Ešte mi zbýva prehovoríť dačo o zcenení plodín a výrobkov, lebo veď toto je hlavný cieľ hospodárenia a tiež žiadajú to zo všetkých strán.

Otázka táto stretá sa s mnohými prekážkami, menovite:

1. Zcenenie len vo veľkej miere možno prevádzať, lebo ináč utisnúť sme na prostredníkov a tak náš chosť týmto zostane.

2. Zcenenie jedine «Stredisko kresťanských Spolkov» prevedie úspešne. Tam sa treba obrátiť o radu. Tí páni nie sú židáci, ani úžerníci. Nehľadia na svoj osov, lež na osov tých, ktorí sa k ním obrátia. Čo sa týka predaju zbytočného obilia, «Stredisko» chytí sa za prostredníka, najde kupca, len nech sa spolčia k tomu malí hospodári a len predbežne nech sa dopytujú na podmienky. Ak by sa kto iný núkal gazdom za prostredníka, že odpredá ich zbytočné zbožie, nech mu neveria. Už mnohí gazdovia zle pochodili s takýmto nesvedomitými agentami.

3. Predbežne potrebné je poučiť malých hospodárov k čisteniu obilia, ktoré «Stredisko» odpredá a vôbec všetkému sa majú poučiť hospodári, s čím je tento obchod spojený.

4. Neslobodno počúvať na nepriateľov spolkov kresťanských. Sú to zväčša židáci. Títo pravda že ohovávajú spolky, lebo ich pozbavily chosnu. To už len každý uverí, že «Stredisko kresťanských Spolkov» nekšeftuje tak, ako židáci. Ktorý žid má čisté ruky? Ale veď to vy, krajanovia moji, dobre viete, ako bohatnú židáci a na aké interese robia aj pri najmenšej kúpe. Aj to dobre viete, že všetky ebchody, tak aj kupčenie s obilím je v židovských rukách. Vytrhnúť ho odtiaľ oslobodiť ľud od cievcov a utvoriť kresťanské kupectvo je cieľom «Strediska». Len že úloha táto je ťažká. Požaduje ona boj, ktorý nesmieme začať slepo, lež len až sme sa prichystali k nemu. Boj tento len so spojenou silou prevedieme úspešne. Oproti úžere darmo sa bránia len niektorí, ktomu spojiť musíme sily naše všetci kresťania. Vodcom našim je v ohľade tomto «Stredisko kresťanských Spolkov» a tiež aj kresťanská ľudová stana. Oboch vodcov obdarme láskou a dôverou. Spoločujme sa k obrane. Neopúšťajme jeden druhého. Vytrvajme v boji ako dobrí bratia, lebo len tak zvíťazíme.

Pomáhaj nám Boh!

Ondrej Hladký.

DOPISY.

Veľký Šariš.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

V istej hospodárskej záležitosti rád by som dal dačo na vedomie našemu obecnstvu, preto prosím o uverejnenie môjho dopisu v našom «Kresťane».

Nachodí sa u nás veľký parný mlyn, ktorý známy je nielen v šarišskej stolici, lež i za hranicami našej vlasti. Ako zväčša takéto podniky všade, tak aj tento mlyn je v rukách účastinárskej spoločnosti. Účastiny hneď z počiatku dosiahly veľmi vysoké ceny, tak že teraz jednu účastinu sotva možno kúpiť nižšie 700 korún, cenám zodpovedné boly aj dividendy, bo šťastliví účastinári od kapitálu pôvodne za účastiny vyloženého dostali aj 20—30 percentov. Kšeft teda kapitálne išiel v tomto mlyne, len minulého roku mali účastinári slabšie dôchodky, nie snáď preto, že sa vo mlyne nemalo čo mlieť, lež ponevác mlyn dlhší čas stáť musel, bo sa v ňom hlavnejšie veci popsuly. Akcionári však pri tom všetkom dostali po 30 korún dividendy.

Človek by sa nazdával, že šarišskí gazdovia z toho len osov majú, keď sa v stolici nachodí taký veľký a chýrny mlyn. Naši gazdovia ale majú z toho viacej škody než osov. Poviem aj hneď prečo. Od šarišských gazdov kupuje tento mlyn pšenicu o 1 korunu lacnejšie ako sú ceny v Budapešti, židovským kupcom dáva za pšenicu viacej, ako šarišským gazdom. Je to doprosta nespravodlivosť a využitkovanie našich gazdov.

Druhá čudná vec je, že šarišská múka lacnejšia (tunšia) je v cudzom kraji, na príklad v Krakove, ako u nás. Ako to môže byť? Nuž len tak, že tento mlyn náš ľud utiška, drahšie ceny má pre Šarišanov, ako pre cudzincov v Krakove, kdežto ta aj útraty za dovoz aj mýto platiť musí. Nech tomu rozumie kto chce! To je ale isté, že z tohoto chýrneho mlyna šarišského náš úbohý národ má ten chosť, že mu pšenicu musí lacnejšie predávať, keď ale potrebuje múku, musí za ňu viacej platiť, ako cudzinci v Krakove.

Šarišan.

***

Falstin.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

S radosťou píšem o tej vznešenej udalosti, ktorej očitými svedkami sme boli v druhý deň veľkonočný u nás na Falštine. Veľká noc, slávne vzkriesenie laskavého Spasiteľa nášho je zárukou nášho z mŕtvýchvstania a

zárukou našej budúcej odmeny, ktorá nás tam v kráľovstve nebeskom očakáva, jestli sme tuná naše povinnosti ochotne, dobre, svedomite plnili. V hore spomenutý deň však nielen nádej budúcej slávy s tou najväčšou radosťou prenikala srdcia naše, lež videli a zkusili sme, že ten, ktorý povinnosti svoje ochotne plní, ktorý je v prácach svojich usilovný a svedomitý, ktorý ku svojim predstaveným chová sa s vernosťou a oddanosťou, že ten už tu na tomto biednom svete pozhnania Božieho a odmeny účastným sa stane.

Nachodí sa medzi nami na statku osvieteného pána baróna Jugenfelda 71-ročný želiar, menom Valent Borony, ktorý viac už než 50 rokov verne slúži v tomto panstve. Za jeho vernosť, usilovnosť, striezlivosť a svedomitosť vyznačil ho jeho excellencia pán minister Ignác Darányi, keď mu jeden diplom v zlatom ráme a 50 korún v zlate bol poslal. Ten diplom odovzdal vyznačenému v prítomnosti osvieteného pána baróna a jeho famílie, pána farára Fridmanského, celého úradu a všetkých želiarov staroveeský pán slúžny, ktorý pri odovzdaní diplomu oslovil Valenta Boronya krátkou, peknou rečou. Na toto ohlásil sa pán farár a poukazujúc na Boronya, na jeho 50-ročné účinkovanie a na to vysoké vyznačenie, ktoré sa mu za podiel dostalo, povzbudzoval nás všetkých ku svedomitému plneniu povinností našich jako i k tomu, aby sme sa chránili, varovali všetkých tých, ktorí našu spokojnosť, blaženosť nám podkopať a našej odmeny jak časnej, tak večnej olúpiť nás sa usilujú. Poukázal na sv. križ a z mŕtvých vstalého Krista Pána a vyzýval nás, aby sme podľa povolania nášho s odovzdaním sa do vôle Otca nebeského trpezlivo pracovali, ponevác len tak môžeme sa stať účastnými večnej, ba i časnej slávy; aby sme boli verne odovzdaní nášmu panstvu, ktoré všemožne o naše dobro sa stará a vernosti tejto aj zasluhuje.

Po peknej reči osvietený pán harón pohostil všetkých želiarov.

Nech nám Boh dá mnohých tak usilovných a verných robotníkov, jako bol a je Valent Borony a spolu nech dá aj iným také panstvo, jako je osvietený pán barón Jugenfeld.

Prítomný.

***

Pucov.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

V 9. čísle «Ludových Novín» píše akýs O. Filipek, že «J. T. z P. v «Kreštane» svojimi žartami (rozumie sa nejakými) oplúva matku svoju slovenskú» a že «keď by tento J. T. z P. aj hrešil Vás (hrdinovia národni) lhajúc proti Vám všetko zlé...»

Tak sa zdá, že tento J. T. z P. som iste ja. I odpoviem takto: u nás takému pojašencovi, čo všeliaké pochabnosti stvára a tára dve na tri, hovoria: Ty Filip z konopí. Nuž dľa tónu tohoto dopisu mne sa tak zdá,

že ten dopisovateľ je nie O. Filipek, lež tiež taký «Filip z konopí» a takémuto čože odpovedať? Najmúdrejšie nič!
Jozef Tomkulják, farár pucovský.

Političný žart.

Ferko: Ako sa tu cítiš v žalári?

Milan: Zle. Tebe je Ferko dobre. Ja sa len čudujem, že sa ti podnes ešte nič nestalo. Veď ty viacej ubližuješ i kňazom, i biskupom, ostrejšie píšeš v tvojich «L. N.» než ja v «T.»

Ferko: Braček môj, a čo by ja mal ísť do žalára, ja by som sa mal dať zatvoríť? Nie, to už nie. Ja vždy druhých vtisnem, na miesto mňa nech ide do žalára Ju., Hl., Tom., Sch. Buď napozatým i ty múdrejším. Na miesto seba druhých vtisni.

Milan: Ja som to nie vstave. Keď zaslúžim, nech mňa trestajú, ale nie iného. Tak mi hovorí moje luteránske svedomie. Čudujem sa ti, Ferko, že sa chvasceš s tvojim náboženstvom katolíckym a takým si? To by si mal napísať i v tvojich «L. N.» Nech by ľud vedel čo si, kto si a aký si.

Ferko: Čo figel to groš. Ja som figliar, ja sa ľahko prekabátiť a do klepca chytiť nedám.

Milan: Holomok si ty, Ferko! Počkej ale, nech sa len odtiaľto vyslobodím, veď ja urobím koniec nášmu priateľstvu.

Oznam jubilarnej púte do Maria-Celly.

Púť do Maria-Celly je tohoto roku jubilarna. Jest tomu totiž 750 rokov, čo B. P. Maria v Celly veľké milosti svoje dielkam svojim udeľuje. Preto s povolením Jeho Eminencie Najdôstojnejšieho Pána Kardinála kniežaprimasa povedie všeobecnú púť z Rybian a z Veľkých Ostratic, z trenčianskej, nitrianskej, prešporskej, tekovskej, hontianskej, spišskej, oravskej a iných hornouhorských stolíc dôstojný pán dekan a farár veľko-ostratický s viacerými duchovnými do Maria-Celly. Rybianska a veľko-ostratická processia pohne sa z domu dňa 5-ho mája ráno o 10. hodine ku železničnej stanici v Rybanoch. Dňa 6. mája ráno o 4. hodine dorazí sa do Prešporku, tam sa odovzdá batozina furmanom a pôjde sa na sv. omšu do kostola velebných otcov Jezuitov. Po sv. omšiach vrátia sa pútnici ku železničnej stanici a o 8. hodine pred obedom odcestujú s vlakom do Viedne. Každá processia pôjde pod svojimi zástavami a so svojimi vodcami. Dňa 11. mája o 5. hodine po obede vťahnu processie spojené v slávnostnom pochode do milostného chrámu Maria-Celly, na to svetochýrne miesto pútnické, kam putovali naši nábožní predkovia: Ludvík Veľký, kráľ uhorský; knieža Esterházy, niekdajší palatín drahej vlasti našej uhorskej a preblahej pamiatky kardinál kniežaprimas Scitovszky i milliony pospolitého ľudu nábožného.

Každý, kto sa chce súčasťníť na tejto jubilarnej púti, nech sa do 1. mája prihlási u dôstojného pána

dekana a farára v Ostraticiach alebo u Bartolomeja Omelku v Rybanoch, ktorý dotyčno púte všemožným vysvetlením každému ochotne poslúži.

Bartolomej Omelka, svetský vodca púte.

***

Už od 50 rokov chodí processia z obce Chynorany a okolia na svetochýrne milostné miesto *Maria-Cell*. Tohoto roku je tomu 750 rokov, čo toto sväté miesto stojí, následkom čoho odbavuje sa tam slávnostné jubiléum. Horliví ctitelia Matky Božej, obyvatelia chynoranskí a okolia nesmú chybovať pri týchto slávnostach. **Dňa 28. apríla pohne sa teda processia z Chynoran do Maria-Cellu.** Po odbavených litániach pôjdu shromaždení pútnici z farského kostola chynoranského ku železničnej stanici, z kadiaľ o 2¹/₂ odcestujú s vlakom do Sarlaska-Üzbég. Tam sa presadne na iný vlak, ktorý ide cez Lipótvár do Prešporka. Po Prešporok možno sa ku processii pripojiť na ktorejkoľvek železničnej stanici. Do Prešporku dorazí vlak dňa 28. apríla o 10. hodine večer, tam sa prenocuje na stanici a dňa 29. apríla o 5. hodine ráno odovzdá sa batožina furmanom, po čom sa ide na svätú omšu do kostola prevelebných Pátrov Jezuitov. Ďalšiu cestu riadia vodcovia processie.

Všetkých ctených čitateľov «Kreštana» prosíme s týmto náležite, aby podnik náš k dušnému spaseniu veriacich a ku zvelebeniu Matky Božej maria-cellskej v najširších kruhoch ľudu kresťanského rozširovať a všemočne podporovať si nesažovali.

Kto zúčastniť sa chce na tejto processii marianskej, ten nech najneskôr do 15. apríla obráti sa na **Antona Chrenko v Chynoranoch.**

Anton Chrenko, vodca processie.

Spisy redakcii zaslané.

Naše Noviny. Kresťansko-sociálny politický časopis. Vychádza každú druhú sobotu na šesť stranách. Zodpovedný redaktor Arnold Bobok. Vydavateľ Baňsko-Bystrický kresť. robotnícky spolok. Predplatná cena na celý rok 2 koruny 80 hal., na pol roka 2 kor. 40 hal., na štvrt roka 70 halierov. Jednotlivé číslo v mieste 8 hal. Na vidieku 10 hal. Predplatky zaslať treba na túto adresu: «Naše Noviny», Besztercebánya (Zólyomm.) Wesselényi-u.

Dennica. Ženský a rodinný list pre poučenie a zábavu. Redaktorka Terezia Vansová. Vychádza každý mesiac raz. Na rok predpláca sa 3 koruny. Do Nemecka 4 koruny. Do Ruska 2 ruble. Pre Ameriku 1 dollár. Pre ostatné cudzozemsko 5 korún. — Vydáva Fr. Votruba v Pešti (Budapest, VIII., Rákóczi-tér 3.), kam sa majú predplatky zasielať.

Divadelná knižnica. Vydáva Slovenský Spevokol v Turč. Sv. Martine. Sväzok V. *Márnotratný syn*. Dráma v 5. dejstvách. Napísal Jozef Hollý. Druhé vydanie. Cena 80 halierov.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt roka	... ..	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyššie označené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Odkazy redakcie.

P. B. T. A. D. Ráďte odpustiť, že vzáctny nám článok až v budúcom čísle uverejníme.

P. J. H. B. Ráďte sa vo vašej záležitosti obrátiť na «Stredisko Kresťanských Spolkov». Budapest, IX. Bakács-tér 1. Tam vám istotne poslúžia.

P. Zvedavý. Nagyszombat. Píšete či je to pravda, že sa «Niportisti» hnevajú. Toto zo všeliakých ohľadov nenie pravda. Za jedno «Niportistov» ani nenie na svete. Meno «Niportisti» dal kresťanskej ľudovej strane istý nám známy pobehaj tým cieľom, aby pred pospolitým ľudom potupil a zhanobil naše kresťanské a spravodlivé snahy. Za druhé kresťanská ľudová strana sa na nikoho nehnevá, ona iba srdečne ľutuje ľud slovenský, že sa nesvedomitými buričmi dá zvädzať. Cigáňstvo je aj to, čo pán vyslanec povedal, že niportskí ablegáti nadávajú slovenským ablegátom, že im sľubujú štránok a že prenasledujú Jehličku. Jestli to ozaj povedal pán vyslanec Ivánka, ako to Skyčákove noviny píšú, to tým iba to dokázal, že vie náležite cigánif, je teda súci medzi národnarijských ablegátov. Ešte aj to chcete vedieť, z kadiaľ berú Skyčákove noviny toľko dopisov. Nuž z kadiaľ? Robia si ich doma, aby ľud bláznily. V poslednom čísle si ale zabudly napísať dopis z Gumalastiky. Skyčák mal zaiste mnoho roboty s jeho najnovším katolíckym manifestom. Jestli ste ešte na viacej vecí zvedavý, píšete Skyčákovi, ten všetko vie, ešte aj to, že je v Uhorsku pánom Talian.

OHLAS.

Do gazd. potravného spolku «Felső-Lehota» (Árvamegye) hľadá sa odpredavač, ktorý v slovenskej reči je zbehlý, rozumie i po maďarsky a zná čítať, písať a rátať.

Ročity plat je 500 kor. ktorý sa každý piaty rok o 100 kor. povýši kým sa mu celý plat do 1000 kor. nedoplní. Má z dvoch izieb z kuchyne, komory z mastale a z malej záhradky pozostávajúce slobodné byvanie. Cauzia 1000 K, sa požaduje. Hlásif sa možno buď osobne, buď pisobue u predsedu spolku Eugen A. Balgha dekana a farára v Árva-Váralja. S koncom mesiaca júna zaujat sa ma miesto.

LÁMKU, pakostnicu, reuma najbezpečnej lieči Ladový lieh. Jedna flaška kor. 1.20. Szémann lekárnik, Hatvan.

*Pozrite moje tlsté lica, lica -
a som malý chlapec predsa,
to len - ktorá duša by sa nasdala:
„Kathreinerova Kneipp-sladová
káva“ šimla!*

Opravdová je
len v originálnych
balíkoch s menom
Kathreiner.

Tá silná bôbková
káva nemá sa piť
bez nemišania!
**Kathreinerova Kneipp
sladová káva**
sa jedine dokázala
zanajlepšidodavok,
ktorý ľahko
stravuje,
posilňuje a
zdravou
činí krv.

Deti
sa majú len na
Kathreinerovú
navykať.

Pozvanie.

Chlebnický gazdovský, potravný a uverkový spolok
dňa 27. apríla 1907. o 3. hod popoludni vydržiava

VI. riadne valné shromaždenie

vo vlastnej budove v Chlebniciach a v zmysle stanov
povolava s týmto k tomu všetkých údov svojich.

Predmety :

1. Voľba predsedu k vedeniu valného shromaždenia.
  2. Voľba dvoch údov k uhodoverneniu zapisnice.
  3. Voľba 1. úda do správy.
  4. Oznam správy o minuloročnom výsledku, predloha suvahy a udelenie absolutoriumu.
  5. Uzavretie o rozdelení čistého vynosu.
  6. Voľba dozorného výbora.
  7. Rozličné návrhy.
- Dozorným výborom preskumané účty môže každý
obzrieť v obchodnej miestnosti spolkovvej.
V Chlebniciach dňa 14. apríla 1907.

Správa.

Lacné české perie.

5 kilo nové
tmavé driapané
12 kor.
Biele mäkké,
jak páper 18
kor. — 24 kor.
Biele ako snah
mäkké ak páper, driapané 30
kor. 36 kor. Rozposielanie s
dobierkou franco; zamenenie a
nazpät prijati je pod touti vynim-
kou dovolenejšti sa poštové
útraty vynahradia. — Benedikt
Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta
Pilsen Čechy.)

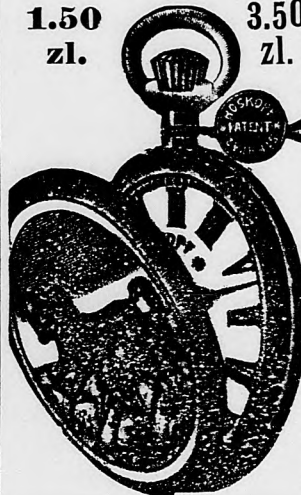
Pri objednavkách
naše ohlasy, prosíme
odvolávať za vždy na
naš časopis.

Nekupujte hodiny.

Kým nevedíte náš cenník. Do-
stanete za :

1.50
zl.

3.50
zl.

Nikkel Roskopf hodinky	1.50	
Goldin Roskopf	2.—	
Striebová Roskopf hodinky	3.—	
S dvojou pokryvkou	5.—	
S 8. striebornou pokryvkou	—	
hodinky	5.—	
Tenké ocelové hodinky	3.—	
Americké zlatodubl. hodinky	5.50	
Pôvodné Roskopf patent hod.	3.50	
Pôvodné «Omega»	9.50	
Striebová panciel retiazka 1.—	14 karat. zlaté hodinky	8.50
14 karat. zlatá retiazka	10.—	
14 karat. zlatý prstienok	2.—	
Pendlové hodiny	2.80	
So zvukom vážových zvonov	4.50	
S muzikou	6.—	
Kukučkové hodiny	2.50	
Kuchyňské hodiny	1.20	
Budíček hodiny	1.20	
Budíček v noci so svetlom	1.50	
S dvojím zvonom	1.75	
Najnovšie budíček hodiny so zvukom vážové, ho zvonu s býčím strojom.	2.50	

Troch rokov záruka na písme
za veci nezodpovedné vráti sa
peňaže. Rozposielanie s pošto-
vou dobierkou.

Mikša Böhnel hodinár

Viedeň, IV., Margarethen-
strasse 27. (vlastný dom).

Treba pýtať s 2000 obrázkami
opatrený cenník franco a zdarma

Zachovanie zdravého ŽALÚDKA

spočíva hlavne na zachovaní, podporovaní a upravení dobrého
trávenia a odstranení škodlivé zapečenia. Osvedčeným domá-
cím prostriedkom z účinných bylenných látok
pečlivé pripraveným, ktoré užívaním podporujú
a upravujú trávenie, chuti k jedlu povzbuzuje
a mierne, bezbolostne precistenie pôsobí a tak
známe následky nestriednosti, pochýbené diety,
nastudene a neprijemné zapečenie stolice na
pr. záhu, nadpnutie, tvorenie sa prežytočnej
kyseliny, krčvitej bolesti zmierňuje a odstra-
ňuje, jest Dra Rosi balsam pro žaludok z
lékárne B. Fragnera v Prahe. 1/2 flaša 1 kor., 1 flaša 2 kor.

VÝSTRAHA! Všetky časti obalu opatrené sú ochran-
nou známku.

Hlavný sklad v lekárni :

B. FRAGNER, c. a kr. dvor. dodovateľ

„u černého orla“, PRAHA, Malá Strana cis. 203,

roh Nerudovej ulice.

Objednávky poštou vyrizujú se
obratem.

Proti predeslání K 2.56 zasíla sa veľká
flaša, proti K 1.50 malá flaša frankov.
na všetky tanice Rakúsko Uhorska.

Sklady v lékarnách celého Rakúska. Hlavný sklad u
Jozefa Töröka v Budapešti. I.

Dr. FLESCH-a lieh proti lámke

jedine istý liek proti reume, lámke, boleniu rúk, nôh
Účinkuje podivne chytro a istotne. K dostaniu : v

Dr. FLESCH-a lekárni ku KORUNE Győr (Ráb) Baross-u. 26.

1/2 decilitrová flaška na próbu 2 kor.; proti zastaralej
nemoci veľká flaška pre «rodinu» 5 kor. 3 malé, alebo
2 veľké flašky pre «rodinu» posielajú sa franco.